

Barcelona 2045: l'horitzó demogràfic de la ciutat

Antonio López-Gay

Imaginar com serà Barcelona d'aquí a vint anys no és tant un exercici de futurologia com de lectura atenta del present. Les ciutats rarament canvien per ruptures sobtades, sinó per acumulació de dinàmiques sostingudes, sovint imperceptibles a curt termini.

Aquest text proposa una mirada a l'horitzó demogràfic a partir de cinc dimensions clau: el volum de població, l'estructura per edats, les migracions, les transformacions sociodemogràfiques dels barris i, finalment, el paper central de l'habitatge. L'anàlisi se centra en el municipi de Barcelona, però sense perdre de vista que és el nucli d'una metròpoli molt més àmplia, amb una població que triplica, en conjunt, la de la ciutat. Moltes de les dinàmiques que observem als espais centrals només s'entenen a escala metropolitana, on la població es reconfigura de manera constant.

**El volum de població:
la consolidació d'una metròpoli madura**

Des de fa anys, el municipi de Barcelona es caracteritza per una notable estabilitat demogràfica: la població s'ha mogut entre 1,5 i 1,75 milions d'habitants al llarg de les darreres cinc dècades. A diferència d'etapes anteriors, la ciutat ja no disposa de grans marges d'expansió urbana. Fins i tot projectes com els de la Sagrera o la Marina del Prat Vermell tindran un impacte contingut en el total d'habitants.

És raonable pensar que, d'aquí a vint anys, Barcelona es mantindrà en xifres semblants, potser lleugerament superiors, amb oscil·lacions vinculades sobretot a la inèrcia de l'estructura per edats, a la mida de les llars i a factors administratius relacionats amb el padró d'habitants, en un context en què la residència pot tenir una naturalesa més volàtil i de més difícil registre. Aquest sostre demogràfic del municipi no implicarà immobilitat, sinó tot el contrari: un dinamisme intern elevat, amb altes taxes de rotació residencial i canvis intensos en la composició socioeconòmica.

En el conjunt de la regió metropolitana, avancem també cap a una maduresa urbana i demogràfica. La generació neta de llars per motius endògens, és a dir, la resultant de l'estructura per edats, s'apropa a l'equilibri: les que desapareixen a la cúspide de la piràmide s'equiparen a les que es creen en edats adultes. És un punt d'inflexió històric que subratlla la centralitat del component migratori en el creixement futur de la població.

**L'estructura per edats: envelliment,
adults sense fills i noves formes d'aïllament**

Un dels trets distintius de la Barcelona actual és la seva estructura per edats. Amb una edat mitjana al voltant dels 44 anys, no difereix gaire de la resta de la regió metropolitana, però sí que ho fa en la distribució interna dels grups d'edat.

No és pas una ciutat amb una presència significativa de població infantil, i difícilment ho serà en les dècades vinents. De fet, gairebé totes les seccions censals amb menor pes d'infants de la regió es troben dins del municipi, mentre que les àrees amb més presència infantil es concentren fora.

Aquest baix percentatge no respon a una manca d'adults joves. Ben al contrari: moltes de les zones amb menys població infantil presenten alguns dels percentatges més elevats de població entre 20 i 39 anys de tota la regió. En alguns barris s'arriben a registrar fins a deu adults de 20 a 59 anys per cada menor de 14, una proporció insòlita. L'auge de la població adulta-jove és especialment intens al centre, però s'estan observant dinàmiques d'expansió cap a altres barris. La bretxa entre el municipi i la resta de la regió metropolitana s'amplia. El 43,1% de les dones de 35 a 39 anys que resideixen a Barcelona no tenen fills a la llar, mentre que a la resta de la metròpoli aquest percentatge no arriba al 25%.

Finalment, en les properes dècades es preveu un increment de la població gran, en bona part per l'arribada de les generacions del *baby-boom* a edats avançades. A Barcelona, aquest envelliment tindrà una expressió territorial diferent de la coneguda fins ara, tradicionalment marcada per una forta correspondència entre els cicles de vida dels barris i els de les persones i les famílies. Aquesta coincidència ha fet possible que en molts entorns, com Montbau, la Guineueta o la Verneda i la Pau, les persones grans hagin compartit espai amb persones de característiques similars. En el futur, però, tot apunta cap a una atomització més elevada de l'envelliment: la població gran estarà més dispersa sobre el territori. Això pot accentuar situacions d'aïllament social, especialment en un context marcat per la gentrificació i per l'augment de poblacions transitòries (turístiques o de curta estada)

que tenen capacitat per transformar les dinàmiques quotidianes, comunitàries i de suport dels barris.¹

Migració: diversitat, qualificació i transitorietat creixent

Com ja sabem, la migració ha estat històricament un motor de creixement urbà, i continuarà sent un component central de la dinàmica demogràfica, malgrat la incertesa dels cicles migratoris. Ara bé, el perfil de les migracions ha experimentat canvis rellevants. S'han ampliat els orígens i Barcelona és, avui, una ciutat cada vegada més diversa pel que fa a llocs de naixement, llengües, identitats i trajectòries vitals. Actualment, més d'un terç de la població ha nascut a l'estranger, i en la franja entre els 24 i els 44 anys la població nascuda fora d'Espanya és majoritària. En aquest context, una qüestió central serà en quines condicions aquestes persones poden viure, participar i incidir en la presa de decisions. Garantir l'accés efectiu a drets, la representació i el reconeixement social, tant de les persones migrades com dels seus descendents, serà un dels reptes fonamentals de la Barcelona del futur.

Un altre canvi destacat és l'increment del nivell educatiu de la població migrant. En les darreres dècades ha augmentat notablement el volum d'arribades amb estudis universitaris i, en el cas del municipi de Barcelona, aproximadament la meitat de les noves incorporacions ja tenen aquesta qualificació.

Paral·lelament, es fa cada cop més visible la transitorietat d'una part d'aquesta població, especialment entre els perfils més qualificats. El treball remot, els canvis en els sectors productius i les noves mobilitats globals vinculades a l'estil de vida han propiciat trajectòries migratòries més curtes i dinàmiques d'hipermobilitat, que inclouen estudiants internacionals, professionals desplaçats temporalment o els anomenats *nòmades digitals*. En una enquesta recent entre la població internacional amb estudis universitaris, es va observar que gairebé la meitat dels arribats en els darrers dos anys no consideraven probable viure a la ciutat a tres anys vista.²

Aquests processos s'inscriuen en transformacions més àmplies de l'economia urbana i en la competència entre ciutats per atreure talent i activitats vinculades al coneixement. Tanmateix, també tenen implicacions territorials i socials, especialment en relació amb el mercat de l'habitatge i els processos de gentrificació. L'elevada rotació poblacional incideix en la ciutat: debilita els vincles comunitaris, transforma el comerç i l'espai públic i pot accentuar dinàmiques de polarització i segregació socioespacial.³

Més d'un terç de la població ha nascut a l'estranger, i en la franja entre els 24 i els 44 anys la població nascuda fora d'Espanya és majoritària. En aquest context, una qüestió central serà en quines condicions aquestes persones poden viure, participar i incidir en la presa de decisions.

Transformacions sociodemogràfiques als barris: expansió dels espais excloents

Barcelona continua sent una ciutat heterogènia des del punt de vista socioeconòmic, amb diferències significatives de renda i condicions de vida a distàncies geogràfiques molt curtes. Tanmateix, en els darrers anys s'ha accentuat la selectivitat en el perfil de les noves persones residents en molts barris, amb una clara tendència a l'arribada d'estrats socioeconòmics més elevats. Aquest procés ja no es limita a uns pocs àmbits concrets, com abans de la crisi del 2008, sinó que s'ha estès a zones cada vegada més àmplies de la ciutat.

L'expansió d'àrees exclusives i excloents ha anat acompanyada d'un augment de les dificultats per romandre-hi. L'encariment del lloguer, els desnonaments i altres mecanismes de desplaçament contribueixen a l'expulsió progressiva de població amb rendes més baixes cap a altres barris o cap a municipis metropolitans sovint més mal connectats i amb menys serveis. Aquest procés, descrit com a suburbanització de la pobresa, intensifica la segregació socioeconòmica a escala metropolitana.⁴

A aquests processos s'hi afegeixen fenòmens com l'augment de la pressió turística i la gentrificació transnacional, reforçats després de la pandèmia de la covid-19, que introdueixen noves tensions en la competència per l'espai urbà. Barcelona és avui un dels escenaris a escala internacional on aquestes dinàmiques es manifesten amb més intensitat, especialment en àrees centrals i ben connectades. En l'horitzó de les dues properes dècades, tot indica que aquestes tendències no només persistiran, sinó que ampliaran l'abast cap a barris que fins ara n'estaven relativament al marge.

Habitatge: un factor clau

Si hi ha un element transversal a totes les tendències descrites és l'accés a l'habitatge, que és avui la preocupació principal de la població de Barcelona i condiona de manera decisiva les trajectòries residencials, familiars i laborals.

Un dels canvis estructurals més rellevants és la transició d'un model basat majoritàriament en la propietat cap a un altre en què el lloguer tindrà un pes creixent i, d'aquí a poc, majoritari. Aquest canvi està protagonitzat, per una banda, per les generacions més joves, que tenen dificultats creixents per accedir a la propietat, i, per l'altra, per la població nascuda a l'estranger, entre la qual la propietat és minoritària a totes les edats.

Les conseqüències d'aquest procés ja es noten, i es notaran encara més en els anys vinents. Entre d'altres, hi ha l'envelliment d'una part de la població en règim de lloguer, amb riscos associats de sobrecàrrega econòmica i noves formes de vulnerabilitat en edats avançades.

També cal considerar com a repte evitar el transvasament d'una part del parc d'habitatge cap a mercats no permanents, orientats a perfils hipermòbils, tant turístics com de curta estada. Aquest fenomen no només redueix l'oferta d'habitatge estable, sinó que altera la vida quotidiana dels barris i debilita les xarxes comunitàries.

El sobreesforç en el pagament de l'habitatge s'ha convertit en una estratègia habitual per poder romandre al barri i preservar vincles socials i de suport. Tanmateix, aquest esforç pot erosionar l'economia de les llars i generar noves formes de pobresa, sovint poc visibles en els indicadors convencionals. Per tant, el futur sociodemogràfic de Barcelona dependrà, en gran mesura, de la capacitat de garantir un accés més ampli, estable i assequible a l'habitatge.

Conclusions. Una ciutat diversa, complexa i en transformació permanent

La pandèmia de la covid-19 no va acabar amb la ciutat. En contra de les hipòtesis més catastròfiques, les ciutats centrals no han perdut el poder d'atracció. De fet, en el cas de Barcelona, s'han reforçat els fluxos migratoris i residencials, i s'ha intensificat la selecció sociodemogràfica a favor dels estrats amb una condició socioeconòmica major.

En aquest sentit, el municipi de Barcelona corre el risc d'especialitzar-se en un perfil sociodemogràfic específic, molt determinat per un elevat estrat socioeconòmic, una alta dimensió no familiar a les llars i una elevada transitorietat o rotació, que desplaça

altres perfils i grups socioeconòmics. En una ciutat mediterrània com Barcelona, on l'arrelament, les xarxes comunitàries de proximitat i la identitat de barri han estat determinants no només en les trajectòries residencials, sinó també en la forma de viure la ciutat, aquesta major volatilitat en el pas de la població per l'espai urbà representa un canvi de gran abast, amb fortes implicacions multidimensionals.

La Barcelona que es dibuixa en l'horitzó de les dues properes dècades serà, amb tota probabilitat, una ciutat diversa, dinàmica i marcada per trajectòries vitals cada vegada més heterogènies. En aquest escenari, serà fonamental generar espais de cohesió, reconeixement i construcció comunitària capaços d'incorporar aquesta complexitat. No n'hi haurà prou amb constatar la diversitat: caldrà interrogar-se sobre qui participa, qui està representat, qui pren decisions i des de quines mirades es configuren els relats col·lectius.

Davant d'aquest horitzó, el paper de les polítiques públiques, del planejament urbà i de les iniciatives socials serà determinant per garantir que Barcelona continuï sent una ciutat habitable, diversa i socialment cohesionada. El futur no està escrit, però les tendències actuals ofereixen indicis clars sobre els camins possibles i els reptes que caldrà afrontar.

Notes

- 1 Zuera, P., Permanyer, I., López-Gay, A., Ajenjo, M. i Esteve, A. «Neighbor change and social connectedness for older adults in Barcelona». *Journal of Urban Affairs*, 1-17, 2025.
- 2 López-Gay, A., Rosa, B., Font-Casaseca, N., Ortiz, A. i Solana-Solana, M. «Navigating spaces of transnational gentrification: Insights from the everyday geographies of Barcelona's new global residents». *European Urban and Regional Studies*, 0(0), 2026.
- 3 Brollo, B. i Celata, F. «Temporary populations and sociospatial polarisation in the short-term city». *Urban Studies*, 2022.
- 4 Nel-lo, O. *Efecto barrio. Segregación residencial, desigualdad social y políticas urbanas en las grandes ciudades ibéricas*. Tirant lo Blanch, 2021.

ANTONIO LÓPEZ-GAY és professor agregat (ICREA Acadèmia) al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i investigador afiliat al Centre d'Estudis Demogràfics (CED-CERCA).